

SUHANDO PAULUS KABHAO-BHAONO SO TIMOTIUS

Kaatono Wamba

Timotius seemie marasaeano ne Kristus mai'ao ne kadieno Asia. Anoa nandoo nohangku dadino, tamaka nembalimo posabhangka'ano Paulus weo kahadhaano defolele Bhihita Metaa (Tul 16:3; 17:14-15; 18:5; 19:22; 20:1-6). Amano miendo Yunani tamaka inano miendo Yahudi.

Wakutuuno nobuhi suha aini, Timotius neate we kotano Efesus no'ondofao umati ne itu, tamaka Paulus nandoo'e we kadieno Makedonia. Hampano miina'o bhe kasalawa dap'awa, Paulus nebhuhiane suha.

Weo suhano kabhao-bhaono ne Timotius ini, Paulus nofe'ulaiane tolu honda maraluu'ano. Kabhao-bhaono pokai'ano bhe kafoina'u sumempa, notangahie namofetumpu mie mefoleleno kafoina'u tapa kumotu'uno na'a. We Efesus nandoo mie fofoina'u'aono kafoguhu po'alati'ano bhe Bhihita Metaa. Andoa maitu defosibhala tula-tulano sampu'a bhe sabhaha tubho weo agama Yahudi. Siga'a do'ele'aanda miendo sarani dagumaa bhe daomaa oti nefalia. Paulus notudu Timotius namewangi kafoina'u sumempano na'a.

Kahaa iseno, nofoina'u Timotius nada amai na'umondofao umati marasaeano, peda sambaheando umati (2:1-16), sifatindo mie so membalino neangkando umati (3:1-13) bhe ka'ondofaono bhihinanda (5:3-16). Katolu iseno, nofoina'ue peda amai kodadino seemie palima-limano Kristus sakotu'uno (6:11-21).

Kalengkano suha

1:1-2

1 ¹⁻²Timotius, nekoana'aoku mpuu weo kaparasaea ne Ompu! Suha aini nomai'ao ne Paulus. Idimo ini rasuluno Kristus Yesus hampano pahintano Lahata'ala mosalamati kaita bhe pahintano Kristus Yesus, kaengkoha'ano posahuna'aontoomu so dae'awa'ao dadi suhue dhamani. Sio-siomo Lahata'ala Amantoomu bhe Kristus

Yesus Ompuntoomu sadhia napobhaiangko kabarakatino, rahamatino bhe katohopono dadi.

Kafodhaga ne kafoina'u sumempa

1:3-11

³Gaoku mpuu meate kansuhu we kotano Efesus, pedamo kamesaloku wakutuuno akala we kadieno Makedonia. Kapa'amo we Efesus nandoo seemie hodua mefomantaleno kafoina'u tapa kumotu'u, dadi'anomo hintumo so mofetumpudaa. ⁴Fohatoda koemo dofotuhu-tuhu lalondo ne sabhaha kapu-kapuna bhe tula-tulano sampu'a tapa kotompano. Bhahi-bhahi'ae na'a neowa kaowu potaga-tagali'a, miina nafotulumi namodhulu patudhuno Lahata'ala. Patudhuno Lahata'ala na'a notipande'ao mpahinomo weo kaparasaea ne Anoa. ⁵Patudhuno katangahiku ini amodhulu o kanini kaasi. O kanini kaasi na'a tabeano namai'ao weo totono lalo mongkilo, weo totono lalo metaa kumatanga-tangano, bhe weo kaparasaea kumampuu-mpuuno ne Ompu. ⁶Nandoo mie mekapingkana ne patudhu aini, sampe nokolilino fekihindo ne sabhaha potaga-tagali'a tapa kofahalaano. ⁷Gaondo andoa ini daembali guruno agama Yahudi, gaha'aitumo miina dalumosangiea wambado wutondo, miina dua damande'aanea kafoina'u nefosuhundo ne mie bhaindo.

⁸Ingka dopande'aaneomu tubhono agama netaa sumanomo dopakee nopokantibha bhe patudhuno. ⁹Nofaraluu datumandai'e, tubhono agama dofokonandoo'e suano so mie metaa'a, tamaka patudhuno mpuu so damewanaki'ao podiundo mie kumangkala'ino sabhaha tubho ana'a, peda o mie modaino isikadhi, mie pata sumombaino Ompu, mie kodhosa, mie tapa ko'agamano, mie mosibhalano dhunia, mie mongkono inano tawa amano, mie fopongkono, ¹⁰mie pokawite-witeno, mie gumaano sapada mo'ane tawa sapada hobhine, mie po'oli poaso'aono bhatua, bhe mie megau-gauno, sakusii kopaha bhe kotika mie mehabuno kumangkala'ino kafoina'u kumotu'u'ano. ¹¹Kafoina'u ana'a nopoangkafi bhe Bhihita Metaa mai'aono ne Lahata'ala, kumalabhiano bhe mantasi'ano damosibhalae. Bhihita Metaa ainimo nefoposahuna'aono Lahata'ala ne idi so amolele.

Katumpuno lalono Paulus ne kanini kaasino Lahata'ala
1:12-17

¹²Notumpu laloku ne Kristus Yesus Ompuntoomu mekamata-ngka kanau, kapa'amo noabhi kanau atiposahuna'ao, katifoparasaea'akumo taka aini so ameompu'ao ne Anoa. ¹³Gaha'aitumo endefi'ini idi ini mie meka'aebuno Lahata'ala, mie fofodee-deeno, o mie ka'osa lalo. Tamaka Lahata'ala nobhela kanau lalo, kapa'amo wakutuuno ahabu kosasawi'ae na'a miina'o amarasaea'a, dadi'anomo miina amande'aane nehabukua. ¹⁴Bhahamo nopontalabhi-labhi rahamatino Ompuntoomu ne idi. Nowa'a kanau dua kaparasaea ne Kristus Yesus bhe kanini kaasi ne mie bhaiku. ¹⁵Nokotu'umpuu bhoasao aini, dadi'anomo nopantasi mpuu datumahimae bhe damarasaea'e: "Kristus Yesus nomai we dhunia ini nofosalamati mie kodhosa", maka mie fofoliuno kabhahino dhosa ingka o idimo ini. ¹⁶Tamaka hampanomo ana'a Lahata'ala nobhela kanau lalo neanomo Kristus Yesus namotiwohae ne mie bhaindo kabhalano sabahano ne idi, mie kodhosa ini. Dadi'anomo idi ini aembalimo sandahando mie so marasaeano ne Anoa mada kaowu maka dae'awa dua dadi suhue dhamani. ¹⁷Nopantasi mpuu damosibhala bhe damudhi Lahata'ala, kapa'amo Anoamo tapa metompaloino mate, Anoamo Omputo suhue dhamani, Anoamo tapa tiwohano, Anoamo Kaseemie-mie'ano. Damosibhalae ampa suhue dhamani. Amin.

Takano Timotius
1:18-20

¹⁸Timotius anaku, taka aini aposahuna'aane ne hintu, angkafi kaowilino Lahata'ala nefosampendo ana-anabii weo umati dopulao'ao hintu. Kaowili aini somo katangka'aomu weo poewangi'amu potundu'ao metaa'ano. ¹⁹Fintahakie kaparasaeamu bhe totono lalomu metaano kumatanga-tangano. Kapa'amo nandoo seemie hodua miinamo da'umondofaanea totono lalondo kumatanga-tangano na'a, sampe kaparasaeando nohungga tapeda kapala tisheno. ²⁰Ne olotando mie pedando na'a notilentumo ndo Himeneus bhe Aleksander. Andoa ini atawakalaandamo ne Kafeompu'ando seetani so domanda'ao dameka'aebu Lahata'ala.

Sambaheando umati
2:1-7

2 Kabhao-bhaono aesalo mpuu: foampe kamesalomu, sambaheamu, katondalamu so mie bhaimu bhe katumpuno lalo ne Lahata'ala so kosasawindo manusia. ²Mesalo so sabhaha kolaki bhe kosasawindo mintahano kuasa weo liwu, neanomo dadintoomu natohopo mpuu weo kofeompuntoomu ne Lahata'ala bhe podiu metaa ne mie bhainto. ³Sambaheamo pedando aini metaa'ano, poangkafi'ano bhe kapoindalono Lahata'ala, mosalamati kaitaomu. ⁴Gaono mpuu Lahata'ala, kosasawindo manusia dasumalamati bhe damande'ao kabanara. ⁵Kapa'amo Lahata'ala ampamo seemiemieno, pedamo dua poato'aono manusia bhe Lahata'ala ampamo seemie-mieno, Anoamo itu manusia Kristus Yesus. ⁶Anoa ini noowa Wutono mbali katolosino dhosando kosasawindo manusia. Pedamo ana'a Lahata'ala nofotiwohamo kakampuu-mpuuno nofosalamati manusia ne tempo toka nefotantuno. ⁷Kanandoo'anomo idi ini nosangke kanau aembali guru bhe rasulu meowano bhihita ne mie suano Yahudi, amoleleanda bhihitano kaparasaea bhe kabanara. Wambaku ini nokotu'u, miina akopahaa.

Ehe mengkohando mo'ane bhe hobhine weo sambahe'a
2:8-15

⁸Dadi'anomo gaoku mpuu, ne amai maka dua o mo'ane dasumbaheada datumanampe limando mongkilono, koe do'amahaa, koe dopotaga-tagalia. ⁹Pedamo dua hobhine, naetaa daelega saetaa'ano bhe damake sapantasi'ano. Wuluno fotu koemo dokinikiniea, koe depake bulawa tawa muntia, koemo dua depake pakea mo'ali'ano. ¹⁰Tamaka wutondo tadalumegasiane habu metaa, mantasi'ano mbali seemie hobhine mabhino wutono nofeompu ne Lahata'ala. ¹¹Seemie hobhine tabeano nofetingke kafoina'u koemo nediu-diua, tanotuhumo. ¹²Miina a'umunda'aanda o hobhine damoina'u tawa damahintangi o mo'ane, tabeano dametingke kaowu. ¹³Kapa'amo kabhao-bhaono nefokonandoono Lahata'ala, ingka Adam makane'o Hawa.^a ¹⁴Pakade dua tibhohe-bhohe'ino [ne ule,] ingka suano Adam, tamaka o hobhine amaitu, sampe nokangkala'i pahintano Lahata'ala.^b ¹⁵Tamaka mahinggamo nada na'a, o hobhine

^a 2:13 Kej 2:7, 18-25

^b 2:14 Kej 3:1-6

damosalamatie nakoana, sumanomo nokampuu-mpuu lalono weo kaparasaeano ne Kristus, noasi'ao manusia bhaino, nodadi mongkilo, tangkanomo dadino sapantasi'ano.

Mie so neangkando umati

3:1-7

3 Nokotu'u mpuu bhoasao aini: mie mobhalano lalo naembali neangkando umati nepoindalo kahadhaa mokesa. ²Dadi'ano mo neangkando umati tabeano mie tapa kodengo-dengono, see mie kaowu hobhineno,^a nopoolie nofewanaki totono lalono, noko-timbang, noko'adhati, nohelasi nefotiampe mie weo lambuno, bhe nopande nofofoina'u. ³Suano dua mie mempoho'uno, suano manso'amahano, tamaka momaluno lalo, meowano pometaa, suano meompuno ne dhoi. ⁴Anoa ini tabeano netaa nofefotu'ao polambuno, notiangka bhe dofosibhalae ana'ino. ⁵Kapa'amo ane o mie pae namande namefotu'ao polambuno wutono, nada amai bhahaa namefotu'ao umatino Lahata'ala? ⁶Mie neangkando umati koise dua kane'o mesuano sarani, bhahasaa nelangke diuno maka nokantibhae kahukumu peda Kafeompu'ando seetani endefi'ini. ⁷Anoa tabeano netaa dua neano we simbalindo umati weo poliwiu, keana dofo'alae mie bhaino sampe nakumona ne tando kata'ono Kafeompu'ando seetani.

Mie so membalino umondofaono umati

3:8-13

⁸Pedamo dua ana'a mie so umondofaono umati^b tabeano mie metaano diu, koise nokoha'a lelando, koise dempoho'u, koise dokadau-dau bhe dhoi. ⁹Andoa tabeano damintahaki kabanarano kaparasaea ne Kristus toka nefekantalea'ino Lahata'ala, mai'aono ne totono lalo mongkilo kumatanga-tangano. ¹⁰Andoa ini naetaa da'umudhida kadeki. Ane pae dakodengoa, kane'omo naembali da'umondofao umati sigao'ano. ¹¹O hobhinendo^c dua tabeano mie metaano diu, suano mie pande umbu, tabeano damoolie damewanaki totono lalondo bhe datiparasaea mpuu. ¹²Umondofaono umati tabeano kohobhineno seemie kaowu,^d namande namefotu'ao

^a 3:2 Nembali dua doma'anakie: *nogaa sepaku kaowu*.

^b 3:8 Sakotu'uno: *diaken*, ma'anano fo'ondofaono.

^c 3:11 Nembali dua doma'anakie: *hobhine'i fo'ondofaono weo umati*.

^d 3:12 Nembali dua doma'anakie: *nogaa sepaku kaowu*.

ana'ino bhe polambuno. ¹³Kapa'amo ane nofo'ondofao metaa weo umati, damosibhalae maka nadhumulu katangkano lalono nae-tula-tula'ao kaparasaeano ne Kristus Yesus.

Patudhuno suha aini

3:14-16

¹⁴Bhahi-bhahi'ae ini abuhiangkoe, mahinggamo weo posahuna'aoku nasee-seendai ini amai apo'awaangko. ¹⁵Tamaka ane pae apikihatoko, ingka pande'aanemo nada amai tabeano dadindo mie weo polambuno Lahata'ala, aitu'aemo umatino Lahata'ala dumadino. Intaodiomu umati marasaeano ini tapedamo sandi bhe kampana mekatangkanomo se'onu lambu, hampano dofintahaki bhe dodamba'ao kafoina'uno kabanara. ¹⁶Kotu-kotu'u nobhala mpuu rahasiano agamantoomu ini,

Anoa nofotiwoha Wutono nembali manusia,
nosakusiiane Rohino Lahata'ala Anoa ini mie
banara,
dowohae mala'ekati,
bhihitano dofolelee ne sabhaha bansano liwu tapa
mande'aono Lahata'ala,
doparasaea'e ne koseka'ewa'ae dhunia ini,
notisangke weo kakalabhia te surugaa.

Mie mpahaguru-guruno

4:1-5

4 Rohino Lahata'ala pada nofofohato fotinda-tindae, mada kaowu ne dhamani mbuhumai nandumandoo mie so humunsano kaparasaeando maka damangkafi rohi modai fokolilinono bhe kafoina'undo seetani. ²Kafoina'u ana'a dofolelee mie mehaa'ulano. Andoa miinamo damande dapofelesao'ao metaa'ano bhe modai'ano, kao-kaomo totono lalondo kumatanga-tangano dofodapaanemo uti ngkamala-mala. ³Andoa de'ele'ao mie dagumaa bhe ambado nandoo oti so pataembali'ano daomaa'e. Gaha'aitumo oti amaitu nofokonandoo'e Lahata'ala so daomaa mie marasaeano ne Kristus bhe toka mande'aono kabanara, poangka damoampe katumpuno lalondo. ⁴Kapa'amo bhahi-bhahi'ae nefokonandoono Lahata'ala netaa, bhe nase'ise miina bhe moharamu'ano, sumanomo do-tahimae weo katumpuno lalo. ⁵Hampano bhahi-bhahi'ae na'a no-fekangkiloemo bhoasaono Lahata'ala bhe sambahea.

Palima-limano Kristus kumahadhaa metaano

4:6-16

⁶Ane kosasawi'ae ini sadhia me'ulaiandae bhahitie'intoomu, hintu membalimo seemie palima-limano Kristus Yesus kumahadhaa metaano, poowa mekanowu totono lalomu, hampano hewutiane bhoasaono Lahata'ala neparasaeantoomu bhe kafoina'u kumotu'u'ano toka neangkafimu kaomponae ini. ⁷Fogampie tingalamu ne sabhaha tula-tula sia-sia bhe kapu-kapunando kamungkula ngkehu. Ulei lalomu kanea'e wutomu so dadi lumebeno. ⁸Dokane-kanea mbadha so do'osa'ao bhe hato'ano fahalaano, tamaka dokanea wuto dodadi lumebe miina nakotompaa fahalaano, kapa'amo naeowa dadi te dhunia ini bhe dadi we suli'a peda dhandino Lahata'ala. ⁹Nokotu'u mpuu bhoasao aini, dadi'anomo nopantasi mpuu datumahimae bhe damarasaeae. ¹⁰Kanandoo'anomo intaodiomu ini do'ulei lalontoomu dokahadhaa mo'osa hampano doposahuna'ao ne Lahata'ala dumadino. Anoa mosalamatino kosasawindo manusia, mangke-mangkemo mie marasaeano ne Kristus.

¹¹Tangahida bhe foina'uandae kosasawi'ae pahinta aini. ¹²Koise bhe misakiko mba'inomo nandoo nohangku dadimu. Tamaka membalimo sandaha so neangkafindo mie marasaeano, weo pugau-mu, weo podiumu, weo kanini kaasi ne mie bhaimu, weo kaparasaeamu ne Kristus Yesus bhe weo kangkilono dadimu. ¹³Sampe ahumatoko, fotuhu-tuhue lalomu mebasa Kitabi so mie bhaimu, fowanu umatino Lahata'ala bhe foina'uda. ¹⁴Koise molimpu'ao pakee kapooli kawa'aono Rohino Lahata'ala, ne'awamu wakutuuno nandoo kaowilino Lahata'ala nefosampendo ana-anabii, bhe kamungkula'indo umati dotei limando te fotumu. ¹⁵Dhalangie mpuu bhahi-bhahi'ae na'a bhe fintahakie, neanomo sabhaha mie damohae dadimu dhulu kataa. ¹⁶Dhagani wutomu, dhaganie dua kafoina'umu. Mpuu-mpuunie bhahi-bhahi'ae na'a, kapa'amo ane moolie ingka mosalamatimo wutomu bhe kosasawindo mie metingkeko.

Katangahi so ka'ondofaono dopobhahi-bhahitie

5:1-2

5 Koise no'osa lalomu ne kamungkula'i mo'ane, tamaka mefe'ulaianda pototoanda bhe amamu. Mo'ane mohangku'ano

dadi pototoanda bhe kakuta'amu. ²Kamungkula'i hobhine pototoanda bhe inamu; hobhine mohangkuno dadi pototoanda dua bhe kakuta'amu, namai'ao ne fekihimu mongkilono.

Katangahi so ka'ondofaono bhihinanda

5:3-16

³Fosibhalada bhihinanda dumadino weo kakae samoi-moisano. ⁴Tamaka ane seemie bhihinanda koanano koawuano, netaa mefe'ulaianda putae andoamo kadeki so umondofaono lee walakando. Pedamo ana'a dameompu ne Lahata'ala bhe dabhoosi kawulendo kamungkula bhe awuando. Habu medando ini pokantibha'ano bhe kapoindalono Lahata'ala. ⁵Bhihinanda dumadino weo kakae samoi-moisano, mpahinomo Lahata'ala neposahuna'aonoa. Mentae mohondo nokampuu-mpuu nosambahea bhe nekatondala. ⁶Tamaka ane seemie bhihinanda gaono nadumadi namangkafi namisino, ingka nomatemo wawo mahingga nandoo nodadi. ⁷Dadi'anomo mefe'ulaianda neanomo dadindo pae nakodengo-dengoa. ⁸Ampamo kaowu ane nandoo tapa umondofaono bhahitie'ino, mangkenomo mie weo lambuno, ingka mie aitu nokukundoemo kaparasaeano, nodaimo dua ano a bhe mie tapa marasaeanoa.

⁹O mie so mesuano weo kabuhino neando bhihinanda, mpahinomo ko'umuhuno te wawono nomo fulu ta'u bhe komo'aneno sepaku kaowu. ¹⁰Weo dadino tabeano notiende-ende o hobhine humabu metaano, ibahano padamo nofekabhala metaada ana'ino, nolalesa lalono nefotiampe mie ne lambuno, no'ondofao umati marasaeano peda seemie kantudu-ntudu,^a netulumi mie mosabha, tangkanomo nokampuu-mpuu nohabu metaa'ano. ¹¹Bhihinanda kahangku dadi, koise fopesuada weo kabuhi na'a, kapa'amo ane sewakutuu namai'ida nafusuu, gaondo dagumaa toha maka dakumukundo Kristus. ¹²Ane nada kaowu ana'a andoa deowa kahukumu so wutondo, hampano dofosalimo dhandido ne Kristus. ¹³Pakademo dua, andoa ini domantawa, tadelili-lilimo doala se'onue lambua. Suano kaowu ana'a, maka dopandemo dua do'umbu bhaindo, desampuru urusundo mie bhaindo bhe detulata'ao sabhaha tapa mantasi'ano. ¹⁴Dadi'anomo gaoku bhihinanda kahangku dadi dagumaa toha, dakoana maka da'umatoro polambudo, neanomo kaewantoomu pae datolalaa damekabuhu

^a 5:10 Sakotu'uno: *nofewaniu a'endo mie mongkilo.*

neantoomu. ¹⁵Kapugau'aku peda ini, nandoomo bhihinanda kolilinono fekihi sampe doangkafimo Kafeompu'ando seetani. ¹⁶Ane seemie hobhine marasaeano ne Kristus, bhe bhahitieno nobhihinandamo, naetaa na'umondofaane keana nembali wowo'ondo umati bhahino. Dadi'anomo umati da'umondofao kaowu bhihinanda dumadino weo kakae samoi-moisano.

Katangahi sigao'ano

5:17-6:2a

¹⁷Neangkando umati kumahadhaa metaano, nopantasi naetahima kafosibhala bhe ponambo metaa, mangke-mangkemo andoa umuleino lalondo defosampe bhoasaono Ompu bhe dofofoina'u. ¹⁸Ingka weo Kitabi notibuhi peda ini, "Ane o sapi tangasano nefinda-finda'i gandum so napogaati'ao onuno bhe kunsalono, nunsuno koemo kakompoea."^a Nandoo dua tibuhino peda ini, "Mie kumahadhaa nopantasi na'umawa ponambono."^b ¹⁹Koise meta-hima kasangkati ne seemie neangkando umati, ane pae bhe sakusiino dahodua totolu so mekamatangkae. ²⁰Mie mehabuno dhosa tabeano mefe'ulaiane ne wisendo umati bhahino, neanomo sigao'ano daote'imo.

²¹Aitu aefe'ulaiangko, ingka bhe wutono Lahata'ala bhe Kristus Yesus bhe mala'ekatino tipilino mande'aane: angkafie sabhaha kafoina'u aini, koe po'ala-alaanda miea, koe dua nobhie seweta weo timbangimua. ²²Koise nehimba fotei limamu te wawondo mie so membalino neangkando umati; koise dua kaangka-angka ne dhosando mie bhaimu. Dhaganie kangkilono totono lalomu.

²³Koise foho'u kaowu oe melaa, mepake dua bhe angguru seendai hampano nentela nolea handamu bhe mansosaki.

²⁴Dhosando mie siga'a nentaleamo dopande'aane mahingga miina'o datibhitahaki, tamaka sigao'ano nopalusi dobhitahakida maka notipande'ao. ²⁵Pedamo dua habu metaa lasao notiwoha, tamaka ane miina napikitiwoha, tetewei pae natifebuni kansuhua.

6 Miendo sarani membalino bhatua, tabeano namabhi kafeompu'ano mie mantasino me'awano kafosibhala, keana neano Lahata'ala bhe kafoina'untoomu dameka'aebue mie. ^{2a}Ane kafeompu'ano mieno sarani dua, koe nofekandidikie hampano kapobhahitiendo weo Ompu. Bhahamo tanadhumulu kataano

^a 5:18 Ul 25:4; 1Kor 9:9

^b 5:18 Mat 10:10; Luk 10:7

ka'ondofaono bhatua ana'a, kapa'amo kafeompu'a mehapino ka'ondofaono maitu, ingka mie marasaeano timoasi'aono dua.

Kafoina'u tapa kumotu'u bhe kahangkaea sakotu'uno

6:2b-10

^{2b}Kosasawi'ae nebhuhiku ini tetewei fofoina'uane bhe fotangahiane. ³Ane nandoo fofoguhu'aono kafoina'u po'alati'ano bhe kafoina'u aini, ma'anano miina namangkafiea kafoina'u kumotu'uno mai'ao ne Ompuntoomu Yesus Kristus bhe kafoina'uno agama-toomu, ⁴mie medando aitu nelangke diuno, gaha'aitumo miina nakonipande'aoa. Ingka o sakinomo dua gaono mpuu sapotagali bhe mie bhaino, no'ondofie mpuu pokeluti'ano wamba, sampe nonandoo kakonduano lalo, powengke-wengke'a, po'umbu-umbu, dukuno lalo tapa metaa, ⁵bhe posala-salama'ana tapa mo-poopulino. Fekihindo mie medano ana'a nodaimo mpuu, miinamo damangkafi kumotu'u'ano. Kuna'endomo agama maitu naeowaa-nda kahangkaea.

⁶Daanumo agama neowa kahangkaea bhalano ane notumpumo lalondo ne kanandoo netahimando. ⁷Kapa'amo dohato we dhunia ini miina dakoniwowo'oa, pedamo dua dakumala pae dakoniwowo'oa. ⁸Dadi'anomo nonandoo kaowu nehumaa bhe pakea ingka netaamo. ⁹Mie me'ambano kahangkaea nehimbamo notiwudhu ne modai'ano, kao-kaomo nokonamo ne tandono sabhaha kapoindalo sia-sia bhe fodai-daino. Kapoindalo medando ini mobinasano bhe motonduno manusia. ¹⁰Kapa'amo ane dofeompu ne dhoi ingka katanda'anomo sabhaha modai'ano. Nandoo mie me'ambano dhoi sampe dopingkamo mai'ao ne kaparasaeando maka totono lalondo dosikisaa'ane sabhaha kasabha.

Kasongkono suha

6:11-21

¹¹Tamaka hintu manusia fehebua'ano Lahata'ala, fekakodo'o wutomu ne kosasawi'ae na'a. Ambae dadi banara, dadi lumebe, kampuu-mpuu weo kaparasaeamu, moasianda mie bhaimu, kosabaha potaami weo kasabha, fekamalu lalomu. ¹²Ulei'e lalomu weo dadimu peda seemie sarani metaano, tapedamo pogolono, neanomo moolie dadi sakotu'uno ampa suhue dhamani. Ingka ainimo katibhasi'amu ne Lahata'ala, wakutuuno kosuhaane ne

wiseno umati putae parasaeamo mpuu ne Kristus bhe dobhahi sumakusiiangko. ¹³Aitu, ne wiseno Lahata'ala ma'aono dadi ne sabhaha ndumandoono, ne wiseno dua Kristus Yesus mada sumakusii'aono kabanara ne Pontius Pilatus, aefe'ulaiangko: ¹⁴Angkafi sabhaha pahinta aini, koe bhe nekaemimua, koe bhe mo'alatikoa, ampa ne oleo so kahato'ano Ompuntoomu Yesus Kristus. ¹⁵Kahato'ano na'a nako'ula ne tempo toka nefotantuno wutono Lahata'ala. Anoamo Kaseemie-mie'ano kokuasano, foliuno kakalabhia, kolakindomo sabhaha kolaki, kafeompu'andomo sabhaha kafeompu'a. ¹⁶Anoamo Kaseemie-mie'ano tapa nekuasaino mate, neate weo tilanga tapa ti'owati'ano. Bhe naseemie manusia miina bhe mohaea, daanumo pae bhe kapooli damohaea. Ne Anoamo kafo-sibhala bhe kuasa suhue dhamani! Amin.

¹⁷Ne mie hangkaea we dhunia ini mefe'ulaianda, koise ne langke diundo, koise doposahuna'ao ne bara pata titangka'aono peda kahangkaea. Tamaka mefe'ulaianda daposahuna'ao ne Lahata'ala, tapa megana-ganano nofowa'ao sabhaha kafaraluuntoomu so kaetaa'ano namisintoomu. ¹⁸Mesaloida dahumabu metaa, dahumangkaea weo podiu metaa, nahumelasi lalondo dafowa'ao bhe dafotulumi. ¹⁹Ane nada na'a ingka kao-kaomo defo'onumo kahangkaea te surugaa so we oleo mbuhumai, bhe dae'awa dua dadi sakotu'uno suhue dhamani.

²⁰Hintu, Timotius, dhagani metaa'e kafoina'u toka neposahuna'ao ne hintu. Fekakodo'o wutomu ne sabhaha pugau tapa kofahalaa bhe tapa mongkilo. Fekakodo'oe dua wutomu ne mie potaga-tagali'aono nekonando kapande, gaha'a suano. ²¹Kapa'amo nandoo seemie hodua dokona wutondo dopande sampe dekapingkamo mai'ao ne kaparasaeando ne Kristus.

Sio-siomo kabarakatino Lahata'ala napobhaiangko!